

II.

Op hoop van zegen, is meesterlijk vertoond door de *Nederlandsche Tooneelvereniging*.

Over de ontvangst door de kritiek kan men zoo wat het omgekeerde zeggen van van 't geen wij hierboven aanstipten met betrekking tot het drama des heeren Van Schevichaven. Des te beter, voegen wij eraan toe. De heer Heijermans wordt bepaald niet duizelig van lof in „bourgeois”-kranten en ons publiek wordt daardoor niet hevig bewogen. 't Zou uit zichzelf ook zijn gaan kijken naar het „Spel der Zee” al hadden we met ons allen van de daken geschreeuwd dat het leelijk is. Want, leelijk of mooi, aan het publiek maakt geen criticus ooit wijs dat hetgeen Heijermans geeft onbelangrijk wezen kan. Men wil wat nieuws, wat zeer eigenaardigs, wat roerends, ontroerends, oproerigs... 't doet er niet toe: wat buitengewoons, en is er zeker van zoo iets te krijgen van den socialistischen *Handelsblad*-feuilletonnist.

Van Heijerman's socialisme gesproken — merkwaardig dat men daar zoo heelemaal niet schuw voor is. Denken we zoo ruim tegenwoordig of is de openbaring, bij Heijermans, van het socialisme te boeiend om er bang voor te worden? Of zit men te schreien bij het spel der zee, gelijk men bij de nadering der Fransche Revolutie zat te schaterlachen bij het meesterwerk van Caron de Beaumarchais, uit zuivere lichtzinnigheid en dwaze verblindings, niet vermoedend wat zoo gauw zal komen over onze bourgeois-hoofden, ... zoo niet vlak tusschen schouder en kop? Of, nemen wij het socialisme van Heijermans niet heel ernstig op, vinden we 't maar zoiets, dat men op den koop toe kan aanvaarden, voor een avondje?

Er ligt toch wèl zoo'n strekking in dit „spel”. Ons héél goed, voor zoover de realiteit trouw is gegeven. Slechts vinden wij het jammer dat het stuk niet met meer fierheid tendentius is. Of zou het... juist het omgekeerde wezen van hetgeen men er vrij algemeen in heeft gezien? Bevat het een waarschuwing voor den proletariër om zich toch nooit door gewezen lotgenooten te laten regeeren?

Hierover aanstonds een enkel woord.

Allereerst zij u aangeraden het stuk, zoo mogelijk te gaan zien, of minstens, te lezen. Kinderlectuur is het niet. Vloeken, seheldwoorden, vuiligheden, kamertjes-zonden... dat weten we nu wel. Onze „klassieke” blijspeldichters, nietwaar? Men verft ons door de wol. We krijgen geen schok meer bij 't gedrukt zien van woorden, die onze straatjongens op muren schrijven. Daarvan zal nu gauw de „aardigheid” af gaan, tenzij men een nieuwe woordenlijst maakt ten gebruike van de lieve jeugd. Leest het dus. Er zijn prachtige fragmenten in het boekje. De knapheid van Heijermans moet u versteld doen staan. Doch, hebt ge 't stuk zien spelen door dat voortreffelijke Amsterdamsche gezelschap, dan zal de lectuur u niet meêvallen.

We zijn ergens in Nederland, in een visschersdorp. Daar woont een reeder, Bos, die vroeger zelf heeft gevaren, die van niets af is begonnen. De man heeft er zich bovenop gewerkt en een „goed” huwelijk gedaan. Nu exploiteert hij slechte schepen. Een is er rot: *Op Hoop van Zegen*, heet het wrak, dat nog verzekerd is kunnen worden. Domme kapitalisten, die assuradeurs!

Bos heeft een romanesk dochttertje Clémentine. Veel zegt ze niet. Maar zij teekent en schildert visschers en diaconiemannetjes, brengt ook wel stilletjes eten aan arme menschen. Als Clémentine echter praat, spreekt ze haar mond voorbij en vertelt gehoord te hebben dat de *Op Hoop van Zegen* onzeewaardig is. Domme kapitalisten, die reedersdochters.

Een boekhouder heeft Bos in dienst. Hij is doof en onaangenaam tegen arme menschen. Hij verrekent zich; hij besteelt zijn patroon — maar wat sigaren, meer valt er niet te gapen! — en laat die zóó ver uit zijn zak steken, dat een vrouw ze ziet en hem waarschuwt. Ezels van dieven toch, die kapitalistische boekhouders en de patroons, die ze in dienst houden! De vrouw van Bos — die 't geld heeft aangebracht — maakt veel drukte, maar wordt zóó kort gehouden, dat ze in den nacht geld moet stelen uit den broekzak van haar man. Wat een uilskuikens toch, die kapitalistische vrouwen! Men zou zoo denken dat ze snuggerder waren!